

У статті розглянуто становлення законодавчого врегулювання лобіювання в Україні. Констатовано, що дослідження становлення законодавчого врегулювання цього політико-правового феномена дозволить більш точно та об'єктивно підійти до його законодавчого врегулювання в Україні, яке на сьогодні має переважно позаправовий, вузькогруповий та латентний характер.

Ключові слова: *законодавче врегулювання, вплив, лобіювання, прийняття нормативно-правових актів, законопроект.*

Постановка проблеми. Найбільш прийнятною формулою адаптації прогресивного зарубіжного досвіду із законодавчого врегулювання лобіювання на національно-правовий ґрунт є його запозичення з урахуванням вітчизняних політичних, правових, історичних та соціальних передумов. Це дозволить більш точно та об'єктивно підійти до законодавчого врегулювання лобіювання, яке на сьогодні має переважно позаправовий, вузькогруповий та латентний характер.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останнім часом проблема легітимації лобіювання в Україні все помітніше стає предметом наукових розвідок вітчизняних учених. Підтвердженням цьому є праці Д. Базілевича, А. Євгенєвої, В. Роговця, М. Оніщука, Ф. Федоренка та інших. Однак через доволі високий динамізм лобіювання як політико-правового феномена та швидкі зміни в чинному законодавстві України залишається чимало прогалин у висвітленні цієї проблеми.

Формування цілей. Метою статті є дослідження законопроектної діяльності щодо врегулювання лобіювання в Україні, яке нині не має спеціального законодавчого регламентування. Тим більше, українськими вченими питання становлення законодавчого врегулювання лобіювання приділено недостатньо уваги.

Виклад основного матеріалу. Відліковою точкою у становленні законодавчого врегулювання лобіювання в Україні можна вважати 1992 рік, коли група законодавців на чолі з народним депутатом України В. Сумінін почала розробку законопроекту про лобіювання, яка в той час не отримала свого логічного завершення [1, с. 33]. Конкретні кроки було зроблено тільки в 1999 році, коли до Верховної Ради України було подано два законопроекти: «Про лобіювання в Україні» (№ 3188 від 13 квітня), внесений народним депутатом України І. Шаровим, та «Про правовий статус груп, об'єднаних спільними інтересами (лобістських груп) у Верховній Раді України» (№ 3188-1 від 03 листопада), внесений народним депутатом України Ю. Сахно. Оскільки обидва проекти під час роботи Парламенту III

скликання не були прийняті навіть у першому читанні, то їх, згідно з Регламентом Верховної Ради України, зняли з розгляду.

Загалом початок законодавчої роботи щодо правового врегулювання лобіювання та подання відповідних законопроектів до парламенту припадає на період проведення в Україні виборчих кампаній 1992 і 1999 років. Тому мотиваційним ядром цих законодавчих ініціатив насамперед у 1999 році було розчарування суб'єктів, які взаємодіють з державною владою, партійними структурами, що недостатньо ефективно впливали на формування законодавства. Раптове ж призупинення законодавчої роботи щодо врегулювання лобіювання деякі парламентські оглядачі пояснюють тим, що справжньою метою його легітимації в Україні була спроба групи «Трудова Україна» (А. Деркач, В. Пінчук та інші) на законодавчому рівні забезпечити безпеку свого бізнесу безвідносно до результатів президентських виборів 1999 року. Впровадження легального механізму впливу на владні установи забезпечувало б їм певні можливості для здійснення відстоювання своїх інтересів при несприятливій політичній кон'юктурі. Із переобранням Л. Кучми на новий термін президентства нагальна потреба запасних або додаткових можливостей впливу на прийняття нормативно-правових актів для цієї групи відпала [2, с. 70].

Через шість років законодавчі спроби щодо законодавчого врегулювання лобіювання були продовжені народним депутатом України І. Гринівим, який 09 листопада 2005 року вніс до парламенту розроблений експертами Лабораторії законодавчих ініціатив проект Закону України № 8429 «Про діяльність лобістів у Верховній Раді України». Оскільки і цей законопроект не був прийнятий парламентом у першому читанні, він також був знятий із розгляду. Слід також зазначити оприлюднення А. Ткачуком 25 вересня 2003 року серед науково-експертної громадськості авторського проекту Закону України «Про регулювання лобістської діяльності в органах державної влади», який утім не був поданий до парламенту.

Новий етап щодо законодавчого врегулювання лобіювання почався 31 жовтня 2008 року, коли було прийнято Рішення Ради національної безпеки і оборони «Про стан протидії корупції в Україні», уведене в дію Указом Президента України від 27 листопада 2008 року № 1101 / 2008. Так, підпунктом 3 пункту 1 цього Рішення було доручено Кабінету Міністрів України невідкладно внести на розгляд Верховної Ради України проект закону України про лобіювання, прийняття якого обумовлено приєднанням України до Конвенції ООН проти корупції, Кримінальної конвенції Ради Європи проти корупції та Додаткового протоколу до неї [3].

На виконання доручення Ради національної безпеки і оборони України наказами Міністерства юстиції України від 15 січня 2009 року № 36/7 та від 14 лютого 2009 року № 142/7 було сформовано під керівництвом директора Департаменту конституційного та адміністративного

права В. Федоренка робочу групу з розробки Концепції проекту Закону України «Про лобіювання». До складу робочої групи увійшли представники Міністерства юстиції України, Секретаріату Президента України, провідних науково-дослідних установ, вищих навчальних закладів та громадських організацій.

Як результат місячної роботи робоча група представила 26 лютого 2009 року в рамках Круглого столу «Конституційно-правове регулювання лобіювання: міжнародний досвід та перспективи для України» на громадське обговорення проект Концепції проекту Закону України «Про лобіювання». У заході взяли участь Міністр юстиції України М. Оніщук, заступник Глави Місії США в Україні Дж. Петіт, депутат Британського парламенту, голова парламентської групи з питань України Дж. Гроган, народні депутати України, представники Секретаріату Президента України, Кабінету Міністрів України, Міністерства юстиції України, громадських об'єднань, а також вітчизняні та іноземні вчені й експерти [4, с. 5].

Для подальших громадських обговорень принципів конституційно-правового врегулювання лобіювання в Україні було представлено в мережі «Інтернет» дискусійний Портал Lobbying.in.ua. На ньому всі зацікавлені особи мали можливість ознайомитися з останньою інформацією про стан законопроектної роботи з врегулювання лобіювання, проведеннями відповідними публічними заходами з громадського обговорення цієї проблематики, а також інформаційно-аналітичними матеріалами щодо врегулювання впливу громадськості на прийняття нормативно-правових актів. Цей сайт також надає можливість кожному взяти участь в інтерактивному анкетуванні про необхідність прийняття Закону України «Про лобіювання», а також залишити свій коментар у формі зауважень чи пропозицій із цього приводу.

У рамках проведення в Лондоні міжнародного правового форуму «EuroLower-2009», 2-3 квітня 2009 року заступник Міністра юстиції України В. Богатир представив розроблений робочою групою проект Концепції проекту Закону України «Про лобіювання». Під час форуму Концепція отримала позитивні відгуки від європейських юристів. У зв'язку з цим на засіданні Кабінету Міністрів України 22 квітня 2009 року вона була схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України № 448-р, проте під новою назвою – Концепція проекту Закону України «Про лобіювання». Цей крок був мотивований, у першу чергу, стійкою асоціацією у громадян лобіювання з корупцією. Урядовим розпорядженням також було доручено Міністерству юстиції України розробити до 01 листопада 2009 року проект Закону України «Про лобіювання» з подальшим його внесенням Кабінетом Міністрів України до Верховної Ради України [5].

Для пілотної апробації напрацьованих положень проекту Закону України «Про лобіювання» робоча група Міністерства юстиції України

за підтримки Програми сприяння Парламенту II провела низку громадських обговорень проблематики лобіювання в різних регіонах України із залученням представників місцевих громадських організацій та експертів, суб'єктів господарювання, науково-дослідних установ та вищих навчальних закладів. Зокрема, у м. Хмельницьк 09 червня 2009 року і м. Луганськ 24 червня 2009 року було проведено круглі столи на тему «Інституціоналізація лобіювання в Україні: проблеми та перспективи». Паралельно з цим члени робочої групи опублікували цілу низку статей у Бюлетені Міністерства юстиції України, Журналі Верховної Ради України «Віче», журналі «Вибори і демократія» тощо із законодавчого врегулювання лобіювання у країнах західної демократії та можливості застосування цього досвіду в Україні.

За результатами восьмимісячної роботи робоча група Міністерства юстиції України за підтримки Програми сприяння Парламенту II в Україні 12 жовтня 2009 року в приміщенні Клубу Кабінету Міністрів України організувала Публічне обговорення проекту Закону України «Про вплив громадськості на прийняття нормативно-правових актів» («Про лобіювання»). Участь у заході взяли представники Верховної Ради України, Секретаріату Президента України, Кабінету Міністрів України, Міністерства юстиції України, інших органів державної влади, органів місцевого самоврядування, громадськості та бізнесу, а також вітчизняні та зарубіжні експерти та науковці. Серед зарубіжних фахівців слід виділити участь Директора Центру парламентських і президентських досліджень, професора Американського університету Дж. Тербера, який надав свій висновок щодо законопроекту про лобіювання.

Положення цього висновку було оприлюднено в ході Публічного обговорення цього законопроекту. Зокрема, професор Дж. Тербер високо оцінив рівень розробленого законопроекту й підкреслив, що деяких запропонованих у ньому положень немає навіть в американському лобіювальному законодавстві. Серед недоліків цього законопроекту американським ученим було названо відсутність регулювання питання відстоювання іноземних інтересів при прийнятті нормативно-правових актів. У своєму виступі професор Дж. Тербер також висвітлив досвід США щодо врегулювання лобіювання в контексті нового курсу Президента США Б. Обами та основних тенденцій регулювання лобіювання у ЄС [6, с. 21–22].

У Публічному обговоренні достатньо активну участь взяли представники громадських організацій, які висловили свої пропозиції та зауваження щодо положень проекту Закону України «Про лобіювання». Серед таких необхідно виділити:

– занепокоєння громадських організацій щодо можливого обмеження їх конституційних прав впливати на процеси формування та реалізації державної політики у разі схвалення цього законопроекту;

– деталізувати роль громадських організацій при здійсненні лобіювання;

– некоректність існуючої назви проекту Закону України «Про вплив громадськості на прийняття нормативно-правових актів» і доцільність повернення до попередньої назви законопроекту – «Про лобіювання»;

– невіднесення до об'єктів лобіювання органів місцевого самоврядування, зокрема Київської міської ради;

– посилення механізмів відповідальності лобістів і лобістських об'єднань за недотримання положень майбутнього закону;

– необхідність системного врегулювання лобіювання шляхом прийняття разом з цим законом також Кодексів етичної поведінки народних депутатів України, членів Кабінету Міністрів України та державних службовців.

Варто звернути увагу, що під час проведення 12 жовтня 2009 року Публічного обговорення проекту Закону України «Про вплив громадськості на прийняття нормативно-правових актів» («Про лобіювання») було представлено результати використання електронних інструментів залучення громадськості до обговорення положень цього законопроекту. Так, інформаційно-аналітична фірма «ЕКСОР» за підтримки Програми сприяння Парламенту II в Україні представила звіт про результати пілотного впровадження «Автоматизованої інформаційно-аналітичної системи обробки, експертизи та цифрового оцінювання проектів стратегічних державних рішень та нормативно-правових актів за участю громадськості в умовах електронної демократії» (далі – Система. Прим. авт.), яка використовувалася під час проміжного обговорення проекту закону України «Про лобіювання».

Громадське електронне обговорення цього проекту відбувалося в період з 03 вересня 2009 року (дата переходу Системи з тестового режиму в режим реального обговорення) по 05 жовтня 2009 року (дата фіксації результатів громадського обговорення для формування аналітичного звіту) за адресою www.lobbying.in.ua. Протягом зазначеного періоду для того, щоб взяти участь в обговоренні проекту Закону України «Про лобіювання» в Системі зареєструвалося 103 користувачі Інтернет. Із них близько $\frac{2}{3}$ продовжили роботу в Системі і, використовуючи запропоновану методичку, висловили своє ставлення (провели оцінку) у тих чи інших структурних блоках (розділах, статтях, пунктах) законопроекту. При цьому, приблизно кожен п'ятий відвідувач залишив текстові коментарі зі своїми зауваженнями та пропозиціями щодо окремих пунктів законопроекту. Усього було отримано більше 160 таких коментарів [7, с. 53–54].

Можливості Системи дозволили здійснити автоматизовану розбивку зазначеного законопроекту на відповідні структурні блоки (розділи, статті, пункти тощо) для їх подальшої оцінки респондентами, а також

надання ними своїх пропозицій і висловлення зауважень як з проекту в цілому, так і з будь-якого окремо взятого структурного блоку. Надані оцінки, пропозиції та зауваження зберігалися в централізованій базі даних і використовувались у подальшому процесі створення нової редакції документа з урахуванням думки громадськості та експертів.

Для оцінки ставлення респондентів до формулювань в окремих структурних блоках цього законопроекту було вирішено застосувати спрощену 5-ти бальну шкалу: 5 – повністю згоден; 4 – скоріше згоден, є незначні зауваження; 3 – частково згоден, є певні зауваження; 2 – скоріше не згоден, є суттєві зауваження; 1 – категорично не згоден; 0 – важко відповісти.

Крім того, розробники забезпечили можливість внесення користувачем своїх пропозицій і зауважень до кожного структурного блоку законопроекту шляхом введення текстової інформації. Це дозволило не тільки висловити своє ставлення до предмета оцінки, а й взяти безпосередню участь у редагуванні остаточного варіанта законодавчого акта, що було додатковим стимулом громадської активності, залученням відвідувачів веб-порталу до законотворчого процесу. Незважаючи на те, що для оцінки респондентам пропонувалися всі структурні елементи законопроекту (від назви розділів і статей законопроекту – до окремих його підпунктів), більшість громадян, які зареєструвалися в Системі (59,2 %) висловили своє ставлення до 298 положень документа, тобто надали майже повну оцінку законопроекту. Якщо врахувати респондентів, які під час своєї роботи в Системі надали понад 100 оцінок, то умовна кількість активних відвідувачів порталу склало 77,3 %, що свідчило про переважне позитивне ставлення громадян до самої можливості брати участь в електронному обговоренні та готовність і надалі підтримувати такі проекти.

Що стосується оцінок громадян власне проекту Закону України «Про вплив громадськості на прийняття нормативно-правових актів» («Про лобіювання»), то в цілому можна констатувати переважно позитивне ставлення до нього з боку учасників. Так, середня оцінка з основних розділів законопроекту коливалася в межах 4,7–5 балів за 5-ти бальною шкалою, що відповідає формулюванню «повністю підтримую».

За результатами проведення обговорення проекту Закону України «Про вплив громадськості на прийняття нормативно-правових актів» («Про лобіювання») на платформі автоматизованої інформаційної експертно-аналітичної системи діагностики якості та ймовірності підтримки нормативно-правових актів можна дійти низки таких висновків:

– уперше в нормотворчій діяльності України було використано комплексну автоматизовану інформаційну експертно-аналітичну систему діагностики якості та ймовірності підтримки нормативно-правових актів як рух до електронної демократії;

– створено технологічну основу нової дискусійної платформи, за допомогою якої можна залучати широкі верстви населення України до участі в прийнятті важливих державних рішень, зокрема, у законотворчій діяльності;

– запропонована форма громадського обговорення проектів законодавчих актів схвально сприйнята учасниками пілотного проекту обговорення й здатна завоювати популярність серед широких кіл Інтернет-спільноти та експертів у спеціалізованих напрямках;

– уже за результатами пілотної апробації Системи визначені основні напрями можливого доопрацювання та вдосконалення цього законопроекту.

Надані пропозиції та висловлені зауваження з боку учасників публічного обговорення були систематизовані робочою групою Міністерства юстиції України та враховані при доопрацюванні проекту закону України «Про вплив громадськості на прийняття нормативно-правових актів» («Про лобіювання») з подальшим його направленням в установленому порядку на розгляд Кабінету Міністрів України у строк до 01 листопада 2009 року. Місяць потому – 08 грудня 2009 року на засіданні Кабінету Міністрів України був розглянутий і схвалений цей законопроект. Утім, Урядом було доручено з урахуванням зауважень, висловлених при обговоренні на засіданні Кабінету Міністрів України, доопрацювати у двотижневий термін законопроект. Водночас, унаслідок зміни в 2010 році складу Кабінету Міністрів України проект закону України «Про вплив громадськості на прийняття нормативно-правових актів» був визнаний політично недоцільним та взагалі вилучений із переліку урядових законопроектів [8, с. 570–573].

Спробу поновити роботу щодо законодавчого врегулювання лобіювання в Україні було зроблено в березні 2013 року, коли у конференц-залі Національного інституту стратегічних досліджень відбулося перше засідання Робочої групи з розробки проекту Закону України «Про регулювання лобістської діяльності та громадського представництва (адвокасі) в Україні», створеної Національним інститутом стратегічних досліджень та Інститутом професійного лобіювання та адвокати. До складу Робочої групи увійшли представники органів державної влади України, інститутів громадянського суспільства, суб'єктів господарювання, а також програм міжнародної технічної допомоги. На цьому засіданні було обговорено історію розробки урядового проекту Закону України «Про вплив громадськості на прийняття нормативно-правових актів», досвід конституційно-правового регулювання лобіювання та інших форм впливу громадськості у період 2010–2013 років, а також європейські підходи до регулювання лобіювання. Утім, через відсутність політичної волі в керівництва держави законодавчі ініціативи щодо регулювання лобіювання

в Україні так і не знайшли свого втілення у зареєстрований у Верховній Раді України законопроект [9, с. 523].

Прийняття та ратифікація Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом протягом 2014–2015 років відкрила новий подих щодо законодавчого врегулювання лобіювання в Україні та вивчення його практики в країнах-членах ЄС. Зокрема, згідно зі статтею 444 вказаної Угоди Сторони сприяють діалогу та співробітництву між учасниками громадянського суспільства з обох сторін як невід'ємної частини відносин між Україною та ЄС шляхом сприяння процесу інституційної розбудови та консолідації організацій громадянського суспільства, у тому числі, серед іншого, лобістській діяльності, неформальному спілкуванню, візитам і семінарам тощо [10].

На виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом від 27 червня 2014 року Верховна Рада України прийняла Закон України «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки» від 14 жовтня 2014 року № 1699-VII. У цьому законі було констатовано, що процес діяльності виборних посадових осіб також супроводжується корупційною поведінкою, найбільш поширеними проявами якої є: конфлікт інтересів у діяльності виборних осіб, насамперед суміщення депутатської роботи, політичної діяльності з підприємницькою діяльністю та роботою в органах виконавчої влади, що заборонено законом; підкуп виборних осіб, здійснення тиску на них або на бізнес, до якого мають відношення депутати, з метою ухвалення певних рішень або переходу до іншої депутатської фракції (групи); незаконне лобіювання інтересів окремих осіб або бізнес-структур [11].

Основними причинами такого стану справ, продовжується в Антикорупційній стратегії на 2014–2017 роки, є все ще слабкі інститути демократії в Україні, корупціогенне виборче законодавство, недосконале законодавство щодо фінансування виборчих кампаній та політичних партій, відсутність належного правового регулювання щодо запобігання конфлікту інтересів у діяльності виборних осіб та прозорих засад лобіювання. Тому основною причиною, яка зумовлює корупцію в приватному секторі, є фактичне зрощення бізнесу та влади, що призводить до використання політичного впливу для ведення бізнесу, незаконного лобіювання ухвалення законів та інших нормативно-правових актів тощо.

Іншою причиною є те, що умови ведення бізнесу створюють підґрунтя для існування корупційної практики. Насамперед це недосконале та нестабільне законодавство, ухвалене, зокрема, унаслідок незаконного лобіювання певних бізнес-інтересів, ускладнені процедури регулювання підприємницької діяльності, корумповані контролюючі органи та судова система. Заходи щодо переслідування за корупційні правопорушення є неефектив-

ними через поширеність корупції в правоохоронній та судовій системах. Це призвело до системності корупції, унаслідок чого підприємці не мають можливості самостійно їй протидіяти, а також до формування толерантно-го ставлення до корупції серед представників бізнесу [11].

Очевидно, що розв'язати проблему політичної корупції можна тільки поступово, шляхом формування нового законодавства, посилення контролю за діяльністю виборних посадовців і представницьких органів влади з боку відповідних державних органів, інститутів громадянського суспільства, зокрема засобів масової інформації, підвищення політичної відповідальності громадян за свій вибір і народних обранців за свою діяльність. Водночас, низка заходів законодавчого характеру повинна бути реалізована протягом найближчого часу. У зв'язку з цим, серед основних заходів протидії корупції в Антикорупційній стратегії на 2014–2017 роки визначено ухвалення законодавства щодо встановлення правових засад лобіювання, а саме:

- унормування лобіювання як легального демократичного шляху взаємодії громадянського суспільства та правової держави; визначення легальних форм і способів лобіювання;
- створення законодавчих перепон для корупції у правотворчій сфері;
- передбачення захисту суб'єктів правотворення від незаконного впливу на їхню діяльність;
- передбачення інформування громадськості про те, хто і чий інтереси лобіює в органах державної влади;
- створення ефективних механізмів контролю за лобіюванням;
- запровадження юридичної відповідальності для учасників лобістських правовідносин і визначення відповідних санкцій за незаконне лобіювання [11].

Висновки. Таким чином, протягом 2009–2015 років проведено досить активну та кропітку роботу щодо законодавчого врегулювання лобіювання в Україні. Розробка законопроектів із лобіювання в цей період проходила з активним залученням громадськості до нормопроектної діяльності. Свідченням цього є ціла низка публічних заходів із обговорення положень законопроекту про лобіювання та впровадження електронної автоматизованої системи на порталі Lobbying.in.ua, яка надала можливість взяти участь усім зацікавленим особам з розробки нормативних положень майбутнього закону. Важливим сприятливим моментом щодо законодавчого врегулювання лобіювання в Україні стало прийняття та ратифікація Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, яка відкрила новий подих щодо легітимності цього політико-правового феномена в нашій державі.

Використані джерела:

1. Євгенєва А. Законодавче регулювання лобістської діяльності / А. Євгенєва // Часопис ПАРЛАМЕНТ. – 2004. – № 1. – С. 32–39.
2. Роговець В. Лобіювання в регіонах: різні підходи і різні інтереси / В. Роговець // Людина і влада. – 2000. – № 7-8. – С. 69–71.
3. Про Рішення Ради національної безпеки та оборони України від 31 жовтня 2008 року «Про стан протидії корупції в Україні»: Указ Президента України від 27 листопада 2008 року № 11012008 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 92. – Ст. 3042.
4. Оніщук М. В. Унормування інституту лобіювання в Україні – важливий захід щодо подолання корупції / М. В. Оніщук // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2009. – № 2. – С. 5–8.
5. Інформація з порталу Lobbying.in.ua [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.lobbying.in.ua>.
6. Писаренко С. Третій зайвий, або лобіювання проти корупції. Хто кого? / С. Писаренко // Віче. – 2009. – № 21. – С. 21–22.
7. Проблеми легітимації інституту лобіювання в Україні та шляхи їх розв'язання : Матеріали громадського обговорення, м. Київ, 12 жовтня 2009 року / Передмов. М. Оніщук ; автор. і упор. В. Федоренко, Д. Базілевич, В. Нестерович, С. Юр'єв, Я. Кагляк / За заг. ред. В. Федоренка. – К. : СПД Москаленко О. М., 2009. – 108 с.
8. Нестерович В. Ф. Конституційно-правові засади інституту лобіювання: зарубіжний досвід та перспективи для України : [монографія] / В. Ф. Нестерович ; МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ імені Е.О. Дідоренка. – Луганськ : РВВ ЛДУВС імені Е.О. Дідоренка, 2010. – 752 с.
9. Нестерович В. Ф. Вплив громадськості на прийняття нормативно-правових актів: проблеми конституційної теорії та практики : [монографія] / В. Ф. Нестерович ; МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ імені Е.О. Дідоренка. – Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2014. – 736 с.
10. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27 червня 2014 року : ратифіковано із заявою Законом № 1678-VII від 16 вересня 2014 року // Офіційний вісник України. – 2014. – № 75. – Том 1. – Ст. 2125.
11. Засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки : затверджено Законом України від 14 жовтня 2014 року № 1699-VII // Офіційний вісник України. – 2014. – № 87. – Ст. 2473.

Нестерович В.Ф. Легітимація лобіювання в Україні: от идеи к закону

В статье рассмотрено становление законодательного урегулирования лоббирования в Украине. Констатируется, что исследование становления законодательного урегулирования этого политико-правового феномена позволит более точно и объективно подойти к его законодательному урегулиро-

ванию в Украине, которое сегодня имеет преимущественно внеправовой, узкогрупповой и латентный характер.

Ключевые слова: законодательное регулирование, влияние, лоббирование, принятие нормативно-правовых актов, законопроект.

Nesterovych V.F. The legitimization of lobbying in Ukraine: from the idea to the law

The article deals with the establishment of the legislative regulation of lobbying in Ukraine. It was stated that the study of the formation of the legislative settlement of the political and legal phenomenon will allow more accurate and objective approach to its legislative regulation in Ukraine, which today is largely extra-legal, narrow group and latent.

Indicated that during the 2009-2015 years conducted a very active and hard work on legislative regulation of lobbying in Ukraine. Development of draft laws on lobbying during this period took place with the active involvement of the public in Lawmaking. Evidence of this is a series of public events to discuss the provisions of the bill on lobbying and implementation of electronic automated system on the portal Lobbying.in.ua, which provided an opportunity to participate with all stakeholders to develop a future law regulations. An important predisposing point for legislative regulation of lobbying in Ukraine was the adoption and ratification of the Association Agreement between Ukraine and the European Union, which opened a new breath for legitimating of the political and legal phenomenon in our country.

An important step in the legal regulation of lobbying is the Law of Ukraine «On principles of state anti-corruption policy in Ukraine (Anti-corruption Strategy) for 2014-2017 years» of 2014. This law stated that the process of elected officials also accompanied corrupt behavior, the most common manifestations are: conflict of interest in the activities of elected officials, especially the combination of parliamentary and political activities in business and work in the executive branch, which is prohibited by law ; bribery of elected officials, putting pressure on them or on business, to which the relevant MPs to adopt certain decisions or to the other parliamentary factions (groups); illegal lobbying individuals or businesses.

Key words: legislative regulation, influence, lobbying, the adoption of legal acts, the bill.